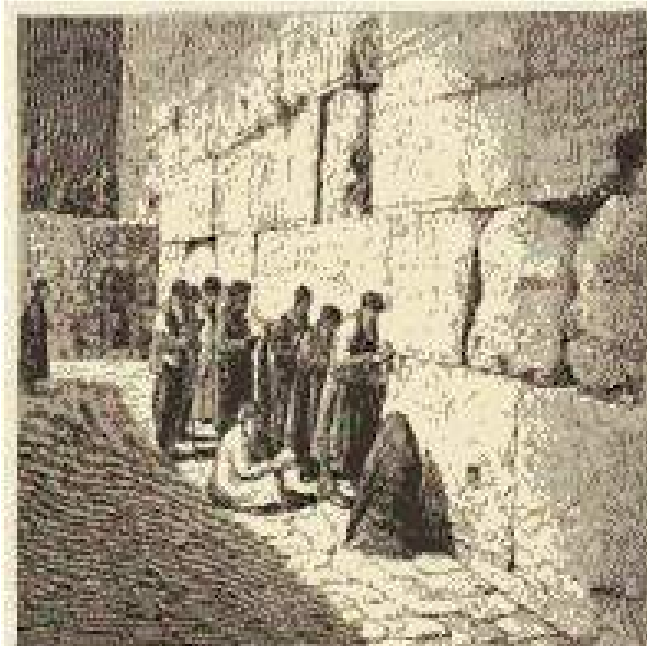

Congregation Ohab Zedek presents
Three Weeks Lecture Series

Mourning and Consolation on Tisha B'Av:
A Halachic Analysis

July 17, 2007

ב' אב תשס"ז

Rabbi Yigal Sklarin

Members of the Bella & Harry Wexner Kollel Elyon

*A Program of the Bella & Harry Wexner
Kollel Elyon Lecture Series.
Rabbi Isaac Elchanan Theological Seminary
An Affiliate of Yeshiva University*

הלכות תשעה באב:
Mourning and Consolation on Tisha B' Av:
Why all of the Changes at תשעה באב?

ב. ישיבה על הקרקע

א. דיני טלית ותפילין

8. שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנ"ט, סעיף ג.

1. שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנה, סעיף א.

ליל תשעה באב ויומו, יושבים בבית הכנסת לארץ עד תפלת מנחה (ועכשיו נהגו לישיב על ספסליהם מיד אחר שיצאו מבה"כ שחרית, ומאריכין עם הקינות עד מעט קודם חצות).

נוהגים שלא להניח תפילין בתשעה באב שחרית, ולא טלית, אלא לובשים טלית קטן תחת בגדיו בלא ברכה; ובמנחה מניחים ציצית ותפילין, ומברכים עליהם.

2. מגן אברהם סימן תקנה, א.

משום דאקרי פאר וטלית משום דכתיב בצע אמרת ומתרגמי' בזע פורפירא דיליה:

ג. אמירת נחם

ד. שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנ"ז, סעיף א.

3. איכה ב:יז

בתשעה באב אומר בכונה ירושלים: נחם ה' אלהינו את אבלי ציון וכו', ועננו בשומע תפלה; ואם לא אמר לא זה ולא זה, אין מחזירין אותו. הגה: והמנהג פשוט שאין אומרים נחם רק בתפלת מנחה של תשעה באב, לפי שאז הציתו במקדש אש ולכן מתפללים אז על הנחמה (רוקח ואבודרהם). מי שאכל בת"ב, יאמר נחם בברכת המזון (מהרי"ל).

עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם, בַּצֵּעַ אֲמַרְתּוּ אֲשֶׁר צָוָה מִיַּמֵי-קֶדֶם--הָרַס, וְלֹא חָמַל; וַיִּשְׂמַח עַל־יָדְךָ אוֹיֵב, הַרִים קֶרֶן צָרֶיךָ.

4. שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנ"ט, סעיף ב.

בליל תשעה באב מתפללים ערבית ואומרים איכה וקינות (הגהות מיימוני ומהרי"ל); (ואומר אחר קינות ואיכה, סדר קדושה, ומתחיל מואתה קדוש, ואם חל במוצאי שבת אין אומרים ויהי נועם. הגה: ולא למנצח בנגינות ולא ויתן לך (כל בו), ומסירין הפרוכת מלפני הארון על שם בצע אמרתו (איכה ב, יז) (מנהגים).

5. טור אורח חיים סימן תקנה

והר"מ מרונטבורג כתב ונראה דבט"ב אין להניח תפילין כמו ביום ראשון של אבל שאין יום מר יותר ממנו יום קביעות בכייה לדורות וכתב א"א הרא"ש ז"ל אפשר שדחק למצוא טעם למנהג אשכנז אבל לכאורה נראה כמ"ש וכו'

6. ביאור הגר"א אורח חיים סימן תקנה, א.

ע"פ המדרש בצע אמרתו בזע פורפירין דיליה השליך משמים ארץ תפארת ישראל זו תפילין.

7. איכה ב:א

אֵיכָה יָעִיב בָּאָפוֹ אֲדָנִי, אֶת-בֵּית-צִיּוֹן--הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ, תִּפְאָרְתָּ יִשְׂרָאֵל; וְלֹא-זָכַר הָדָם-רַגְלָיו, בְּיוֹם אָפוֹ

ה. תוספות מסכת קידושין דף לא עמוד ב.

ד"ה: איסתייעא מילתא - בעודו גחין לפניו שהבין ודרש מזמור לאסוף אלהים באו גוים בנחלתך שלא היה מבין בו מקודם לכן ודרשו וי"מ שמקרא זה לבד דרש מזמור לאסוף קינה לאסוף מיבעי' ליה ודרש שאמר אסף שירה על שכיילה הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים שבביתו ומתוך כך הותיר פליטה מישראל שאלמלא כך לא נשתייר משונאי ישראל שריד ופליט וכן הוא אומר כלה ה' את חמתו ויצת אש בציון כך פירש בקונטרס.

1. משנה ברורה סימן תקנה, ג.

ובמנחה - שאז הציתו אש במקדש ותם עונך במה ששפך הקב"ה חמתו בעצים ואבנים [הגר"א] וי"א כדי [ב] להראות נחמה באבלינו בו ביום וכל זה הוא לכו"ע רק לענין תפילין משום שהוא מילתא דתליא במנהגא בעלמא [ג] אבל כל החמשה ענויים אין מבטלין כל היום: